

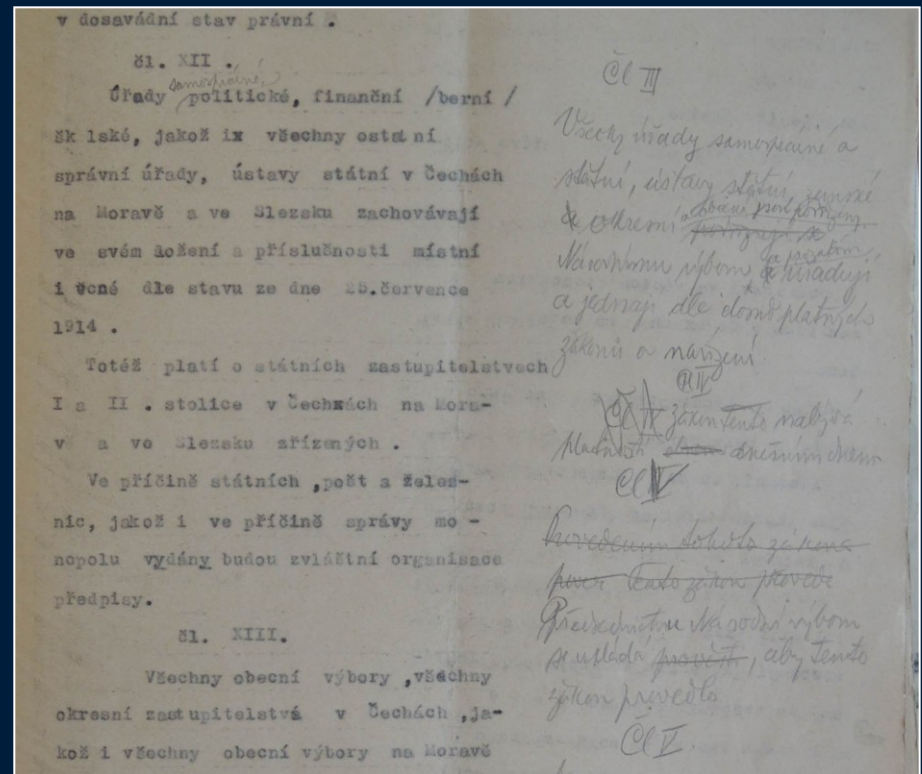
Dějiny veřejné správy

Územní správa a ozbrojené složky 1918-1945

Ladislav Vojáček

Zákon č. 11/1918 Sb. o zřízení samostatného československého státu

- vyhlášení samostatného státu
- Národní výbor československý
= nejvyšší státní orgán
- recepce
 - státního aparátu
 - práva
- národní výbory

Vývoj územní správy 1918 – 1945

- recepce rakouské a uherské správy (a dílčí zásahy do ní)
- župní zákon 1921 a jeho částečná realizace (1923)
- organizační zákon 1927
- pomnichovské zásahy do územní správy
- protektorátní „dvojkolejná“ správa (= vlastní protektorátní a okupační)

Organizace územní správy po vzniku republiky

■ recepce

- základním článkem obce
- krátce národní výbory (na Slovensku i národní rady)
- na Slovensku municipální správa
- v českých zemích dvojkolejnost

Národní výbory

- výzva k zakládání okresních NV
- vznikaly
 - zemské
 - okresní
 - místní
- zrušeny koncem roku 1918
- menšinové národní výbory

Recipovaná uherská územní a místní správa

■ municipální správa =

- venkovská municipia (komitáty)
- municipální města

■ obce

- města se zřízením magistrátem
- velké obce
- malé obce

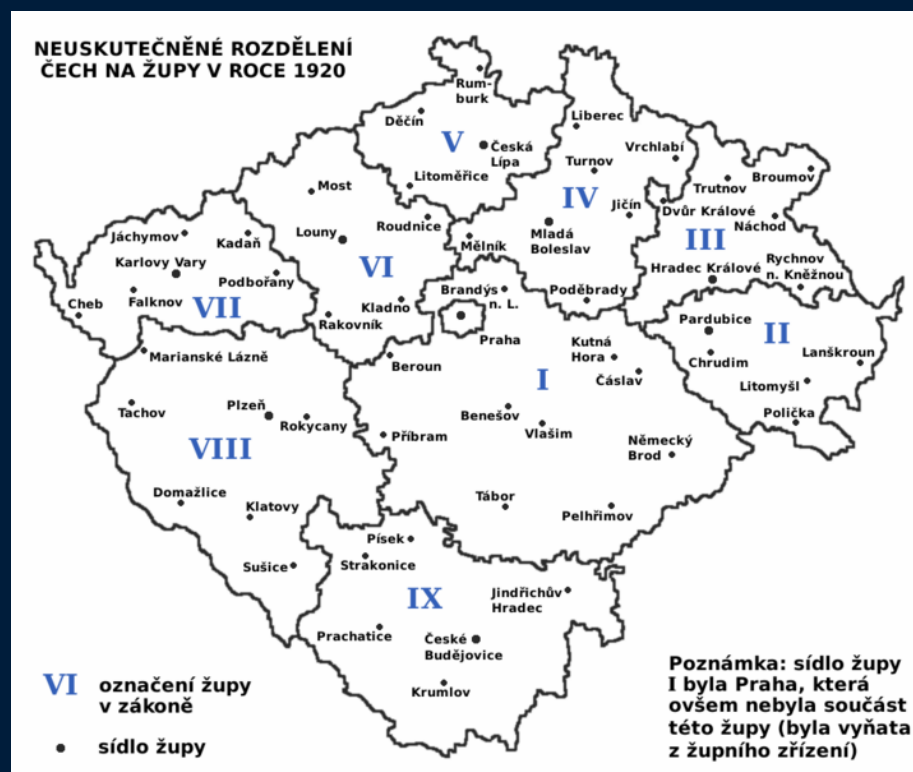

Zákon č. 64/1918 Sb. o mimořádných přechodných ustanoveních na Slovensku

- rozpuštění městských a obecních výborů a přechod jejich pravomocí na jmenované komise
- podmínky převzetí ostatních státních, samosprávných a církevních hodnostářů
- úprava placení daní
- § 14: právo vlády „*dáti některému svému členu plnou moc, aby vydával nařízení a konal vše na udržení pořádku, na konsolidování poměrů a na zabezpečení řádného státního života.*“

Organizace územní správy podle župního zákona č. 126/1920 Sb.

- částečně realizována jen na Slovensku (1923 – „vel’župy“)
- celkem 21 žup (mimo Praha, spory o Podkarpatskou Rus)
- okresy
- (župní svazy)

Orgány župy

- župan + župní úřad
- župní zastupitelstvo
 - župní výbor
 - komise

Orgány v okresech

- okresní úřad
- okresní hejtman (náčelník)
- okresní výbor
- komise

Zákon o organizaci politické správy (č. 125/1927 Sb.)

= kombinace státní správy a samosprávy

- země Česká, Moravsko-slezská, Slovenská a Podkarpatoruská
 - okresy

Orgány na úrovni země

- zemský úřad
- zemský prezident
- zemské zastupitelstvo
- zemský výbor
- zemské komise

Orgány na úrovni okresu

- okresní úřad
- okresní hejtman
- okresní zastupitelstvo
- okresní výbor
- komise

Obce v českých zemích

■ zákon č. 76/1919 Sb.

= doplnění a změna obecních zřízení

- obecní zastupitelstvo (dříve výbor)

- obecní rada
(dříve představenstvo)

- starosta

- komise

Ozbrojené složky státního aparátu

- armáda
- četnictvo
- státní policie
- obecní policie
- finanční stráž

(1919 – 1927: pohraniční finanční stráž a důchodková kontrola)

Československá armáda

- vrchním velitelem prezident republiky
- MNO
- Hlavní štáb čs. branné moci
- 4 zemská vojenská velitelství (+ 48 doplňovacích okresních velitelství)
- NROS (zákonem upravena 1936)
- Stráž obrany státu (SOS, 1936)

Četnictvo

- MV
- zákon o četnictvu 299/1920 Sb. (1928)
- Generální velitelství četnictva (+ územní organizace)
- Ústřední pátrací oddělení 1922 (+ pátrací oddělení 1928)
- četnické pohotovostní oddíly (1933)

Státní policie

- policejní ředitelství + policejní komisariáty (pohraniční p. k.)
- zákon č. 165/1920 Sb. z. a n. – zmocnění pro vládu, zřizovat policejní úřady (1936)
- sbory stráže bezpečnosti (1922, sjednocení 1936)
- Zpravodajská ústředna (1923)
- Všeobecná kriminální ústředna (1929)

Reorganizace místní správy po Mnichovu

- vláda rozpustila zemská zastupitelstva, zemské výbory a komise
- vláda rozpustila některá okresní zastupitelstva, výbory a komise
- vláda připravovala celkovou reorganizaci územní správy
- zemské úřady rozpustily mnohé obecní a městské rady a zastupitelstva řady měst (vládní komisaři)

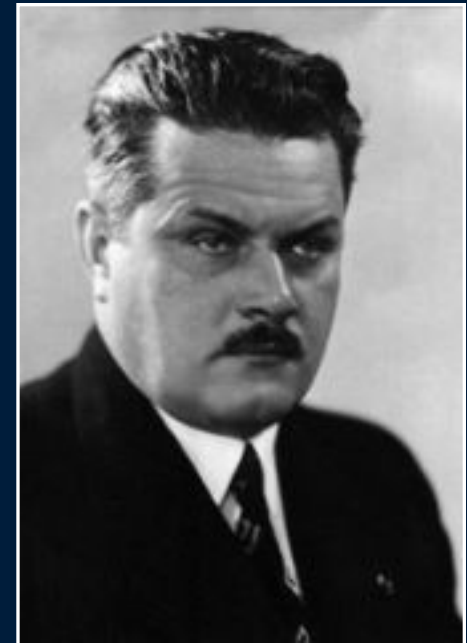
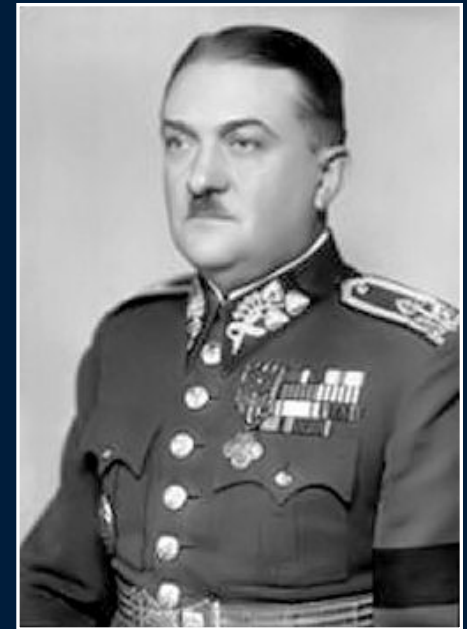
Okupační správa v Protektorátu

- říšský protektor, příp. zastupující říšský protektor + úřad říšského protektora
- státní sekretář (K. H. Frank, od pol. roku 1940 státní tajemník, od roku 1943 státní ministr → státní ministerstvo pro Čechy a Moravu (1943))
- expozitura úřadu říšského protektora v Brně
- říšští zmocněnci
- oberlandráty

Protektorátní správa I.

- státní prezident
- protektorátní vláda
(zásadní změna v roce 1942)
- NS ihned rozpuštěno
- gen. A. Eliáš, prof. Jaroslav Krejčí

Protektorátní správa II.

- i v územní správě odbourání kolektivních orgánů
- orgány územní správy
= zemské, okresní a obecní úřady
(+ zemské výbory)

Organizace soudnictví

- okupační soudy
 - říšský soud v Lipsku + lidový soud v Berlíně, respektive jeho senát ve Wroclawi
 - řádné soudy
 - mimořádné soudy (válečné soudy, vojenské a civilní stanné soudy)
- protektorátní soudy

Policejní orgány

- německé bezpečnostní složky
- protektorátní policie
 - v roce 1940 reorganizace = 11 policejních úřadů (7 policejních ředitelství a 4 policejní úřady)
 - v roce 1944 se organizačně vyčlenila kriminální policie
- četnictvo

Děkuji za pozornost!

lav@mail.muni.cz